

Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet samt principer för befrielse från avgiften från och med 1.8.2026

BN 25.03.2026 § 32

Beredning

utbildningschef Auli Saarinen, planeraren inom grundläggande utbildning
Arla Montonen, bildningsdirektör Kirsi Kinnunen

Riksdagen har godkänt en ändring av lagen om grundläggande utbildning (1369/2025) som gäller höjning av maximiavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet. Lagen trädde i kraft 1.1.2026 och gäller maximiavgifterna i § 48 f i lagen om grundläggande utbildning.

Syftet med höjningen är att kompensera kommunerna för den nedskärning av statsandelen för morgon- och eftermiddagsverksamhet som på nationell nivå uppgår till sju miljoner euro per år. Det inte föreslagits något sista år för nedskärningen av statsandelen. Nedskärningen riktas mot kommunerna i proportion till statsandelen, i praktiken utgående från antalet barn som deltar i morgon- och eftermiddagsverksamheten och verksamhetens omfattning.

För Lovisa stad beräknas statsandelen för morgon- och eftermiddagsverksamhet minska med cirka 22 000 euro per år från och med 2026. Minskningen beräknas genom att multiplicera den nationella nedskärningen med den kalkylerade andel som bestäms för kommunen i statsandelssystemet (Lovisas andel är cirka 0,31 %). Minskningen är bestående och lika stor också 2027, om det inte görs ändringar i statsandelssystemet. Avgifterna kommer också att bindas till index från och med 1.8.2027 (lagen om grundläggande utbildning § 48 g). I fortsättningen kommer månadsavgifternas maximibelopp att justeras i enlighet med förändringen i prisindexet för kommunal basservice. Indexjusteringar görs vartannat år.

Nya maximiavgifter enligt lagen från och med 1.1.2026

- 570 timmar: högst 148 euro i månaden (nu 120 euro)
- 760 timmar: högst 197 euro i månaden (nu 160 euro)

Lovisa stads nuvarande kundavgifter

- Morgonverksamhet: Månadsavgiften är 50 euro, verksamheten börjar klockan 7.00 och fortsätter till början av skoldagen.
- Eftermiddagsverksamhet till klockan 16.00: Månadsavgiften är 70 euro.
- Eftermiddagsverksamhet till klockan 17.00: Månadsavgiften är 80 euro.

För augusti och januari tas halva månadsavgiften ut, det vill säga 25 euro, 35 euro eller 40 euro, beroende på verksamhetens omfattning.

Befrielse från och lindring av avgift

Enligt § 35.5 i den gällande förvaltningsstadgan beslutar utbildningschefen om antagande till den grundläggande utbildningens morgon- och eftermiddagsverksamhet och om befrielse från eller lindring av kundavgifter. Under läsåret 2025–2026 har avgiftsbefrielse beviljats en familj.

Den nuvarande verksamhetsplanen för morgon- och eftermiddagsverksamheten fastställer följande när det gäller befrielse från och lindring av avgifter:

- Utbildningschefen beslutar om befrielse från eller lindring av kundavgifterna utgående från barnets vårdplan.
- Utbildningschefen beslutar om befrielse från eller lindring av kundavgifterna utgående från familjens helhetssituation (till exempel familjens ekonomiska situation och barnets behov av stöd).

Praxisen och tillvägagångssätten för avgiftsbefrielse bör preciseras i verksamhetsplanen. Enligt § 48 f i lagen om grundläggande utbildning ska avgiften efterskänkas eller nedsättas om det finns skäl till det med beaktande av vårdnadshavarens underhållsskyldigheter eller utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter.

Nämnden för fostran och bildning uppdaterade verksamhetsplanen senast 27.8.2025, mot bakgrund av ändringarna i stödet för lärande i lagen om grundläggande utbildning (628/1998). De nuvarande antagnings- och avgiftsgrunderna för morgon- och eftermiddagsverksamheten trädde i kraft 1.8.2020 (nämnden för fostran och bildning 29.1.2020 § 6). Således bör verksamhetsplanen för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen uppdateras i fråga om befrielse från och lindring av avgifter samt justering av avgifterna. Lagpropositionen möjliggör en höjning av avgifterna från början av 2026, men anmälningen till den pågående verksamhetsperioden skedde enligt en prissättning som följde den gamla lagstiftningen. Därför är det motiverat att ändringarna i fråga om de uppdaterade avgifterna träder i kraft 1.8.2026.

Bilagor

- Verksamhetsplan för morgon- och eftermiddagsverksamheten (NFB 27.8.2025 § 42)
- Konsekvensbedömning

Föredragning

Bildningsdirektör Kirsi Kinnunen

Förslag

Bildningsnämnden beslutar att

- a) höja kundavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten 1.8.2026 enligt följande:

Verksamhet	Från och med 1.8.2020, €/mån.	Från och med 1.8.2026, €/mån.	Ändring, €/mån.
Morgon från och med klockan 7	50 €	55 €	5 €
Eftermiddag till klockan 16	70 €	85 €	15 €
Eftermiddag till klockan 17	80 €	95 €	15 €

- b) beslutar godkänna följande preciseringar i verksamhetsplanen för morgon- och eftermiddagsverksamheten gällande principerna för efterskänkning eller lindring av avgiften:

Vårdnadshavarna kan med en fritt formulerad ansökan ansöka om att avgiften efterskänks eller lindras utgående från ett utlåtande från en sakkunnig inom socialvården eller någon annan sakkunnig.

Efterskänkning och lindring av avgiften beviljas för en viss tid, högst för ett verksamhetsår åt gången, och kan beviljas tidigast från början av den månad när ansökan mottas. Den sökande är skyldig att anmäla ändringar som sker under verksamhetsåret, om familjens inkomster förändras efter att beslutet fattats.

- c) bemyndiga planeraren inom grundläggande utbildning att informera om saken och uppdatera verksamhetsplanen i enlighet med beslutet.

Behandling

Ledamot Ruut Luukkonen föreslog, att ärendet återremitteras för beredning, som nämnden understödde enhälligt.

Beslut Bildningsnämnden beslutade att återremittera ärendet för beredning.

BN 22.04.2026 § 47

Beredning utbildningschef Auli Saarinen, planeraren inom grundläggande utbildning Arla Montonen och bildningsdirektör Kirsi Kinnunen

I beredningen granskades avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet samt principerna för befrielse från avgiften som en helhet. I granskningen beaktades den lagstiftning som gäller grundläggande utbildning, kommunalekonomin, familjernas inkomstnivå samt administrativ genomförbarhet.

Enligt lagen om grundläggande utbildning (48 f §) ska avgiften efterskänkas eller nedsättas, om det finns skäl till det med beaktande av vårdnadshavarens utkomstmöjligheter eller vårdsynpunkter. Lagstiftningen kräver inte en modell baserad på inkomstgränser, utan möjliggör ett förfarande enligt prövning.

I ärendet ska beaktas att man beslutade i samband med Lovisa stads budget 2026 att alla stadens ansvarsområden ska utarbeta produktivhetsprogram med konkreta förslag på hur kostnaderna ska tyglas. Produktivhetsprogrammet gäller inte servicenätet och ska inte innehålla förslag som rör servicenätets omfattning. I stället ska man i samband med produktivhetsprogrammet bereda förslag till bland annat hur verksamheten kan effektiviseras och de interna processerna reformeras. Produktivhetsprogrammen utarbetas så att de kan beaktas i beredningen av budgeten för 2027.

I punkt 2.3.3 Avgifter för morgon- och eftermiddagsverksamhet i regeringens proposition (RP 103/2025 | Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning och till vissa lagar som har samband med den | Regeringens propositioner | Finlex) till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om grundläggande utbildning och till vissa lagar som har samband med den bestäms följande:

Avgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamhet inom den grundläggande utbildningen har inte varit bundna till index och därför har de stannat efter kostnadsutvecklingen. I den riksomfattande reformen (RP 103/2025) höjs maximiavgifterna med cirka 23 % och samtidigt binds avgifterna till index (prisindex för kommunal basservice) från och med 1.8.2027. En indexjustering görs i fortsättningen vartannat år. För att

minimera det administrativa arbetet har det föreslagits att justeringarna ska göras i samma takt som indexjusteringarna för klientavgifterna inom småbarnspedagogiken.

Morgon- och eftermiddagsverksamhet ska erbjudas antingen 570 timmar (tre timmar per dag) eller 760 timmar (fyra timmar per dag) under skolans arbetsår för varje barn som deltar i verksamheten. Verksamheten kan ordnas under skolans arbetsår på vardagar i regel klockan 7.00–17.00. När verksamheten planeras ska man samarbeta med hemmen och verksamhetsarrangörerna.

Alternativ

Alternativ A

- Modell som liknar den nuvarande
- Klientavgifterna bestäms separat enligt morgon- och eftermiddagsverksamheten.
- Möjligheten till befrielse från avgiften ökas genom information.
- Befrielsen från avgiften baserar sig på ansökan och fallspecifik prövning.

Alternativ B

- Timbaserad modell och preciserad befrielse från avgiften
- Klientavgifterna bestäms på basis av den dagliga deltagandetiden.
- Avgiftsklasser: högst 4 timmar / över 4 timmar per dag
- Befrielsen från avgiften förblir prövningsbaserad, dess principer preciseras och möjligheten till befrielse från avgiften ökas genom information.

Bedömning av alternativ

Bestämning av avgifter

Den nuvarande avgiftsmodellen baserar sig på verksamhetens tidpunkt (morgon eller eftermiddag), inte på längden av deltagandet. Detta kan leda till situationer där olika avgifter uppbärs för samma verksamhet, beroende på om verksamheten äger rum på morgon eller eftermiddag.

Lagen om grundläggande utbildning utgår från att avgiften bestäms på basis av verksamhetens omfattning, det vill säga deltagandetiden.

En avgiftsmodell som är baserad på deltagandetidens längd baserar sig på servicehelheten. Modellen stöder organiseringen av verksamheten och är administrativt tydlig. Avgiften bestäms inte direkt på basis av det enskilda barnets dagliga deltagandetid, utan utgående från de totala kostnaderna. Modellen minskar tolkningssituationerna och motsvarar den nationella praxisen.

På grund av detta är det motiverat att avstå från den indelning som baserar sig på morgon- och eftermiddagstider från och med 1.1.2027.

Befrielse från avgifter

Inkomstnivån i Lovisa är lägre än genomsnittet i landet. Den personliga medianinkomsten är cirka 2 600–2 750 euro i månaden.

Om man tog i bruk en modell för befrielse från avgiften som är baserad på inkomstgränser

- skulle en betydande del av barnfamiljer ligga under inkomstgränserna eller nära dem
- skulle befrielse från avgiften utöver låginkomsttagare även omfatta medelinkomsttagare
- skulle intäkterna från klientavgifterna minska avsevärt
- skulle det administrativa arbetet öka på grund av behandlingen av inkomstutredningar.

Det bör beaktas att det inte inom morgon- och eftermiddagsverksamheten används ett sådant inkomstdatasystem som inom småbarnspedagogiken, vilket skulle öka manuellt arbete och behandling av personuppgifter och således kräva mer personalresurser.

Den prövningsbaserade modellen möjliggör en individuell helhetsbedömning, riktar befrielse från avgiften på ett ändamålsenligt sätt och är administrativt lättare.

Slutsats

Med beaktande av lagstiftningen, familjernas inkomststruktur, kommunalekonomin och administrativ genomförbarhet är den ändamålsenligaste lösningen en lösning enligt modell B:

- att övergå till ett avgiftssystem som baserar sig på längden av deltagandetiden
- att avstå från den bestämning av avgifter som baserar sig på morgon- och eftermiddagstider
- att bevara befrielse från avgiften som prövningsbaserad och stärka dess användning.

En modell som baserar sig på inkomstgränser skulle inte rikta befrielse från avgiften på ett ändamålsenligt sätt, utan öka kostnaderna och det administrativa arbetet.

Planeraren inom grundläggande utbildning presenterar ärendet på sammanträdet.

Bilaga: Konsekvensbedömning för beslutet 25.3.2026

Bilaga: Befrielse från klientavgifter och nedsättning av avgifter från och med den 1.1.2027

Kompletterande material: Antal sökande till morgon- och eftermiddagsverksamhet inom den grundläggande utbildningen under läsåret 2025–2026 och 2026–2027.

Föredragning

Bildningsdirektör Kirsi Kinnunen

Förslag

Bildningsnämndens beslutar att

1. klientavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen bestäms från och med 1.1.2027 på basis av den dagliga deltagandetiden enligt följande:

- högst 4 timmar per dag: 95 euro i månaden
- över 4 timmar per dag: 120 euro i månaden

2. befrielse från avgiften eller nedsättning av avgiften beviljas på ansökan

enligt prövning i enlighet med lagen om grundläggande utbildning (48 f §)

3. vårdnadshavarna informeras aktivt om möjligheten till befrielse från avgiften som en del av kommunikationen om morgon- och eftermiddagsverksamheten

4. befrielse från avgiften kan beviljas tidigast från början av den månad då ansökan har mottagits, och beslutet fattas i regel för ett läsår åt gången

5. den modell för befrielse från avgiften som baserar sig på inkomstgränser tas inte i bruk

6. beslutet verkställs från och med 1.1.2027.

Behandling

Planeraren för den grundläggande utbildningen Arla Montonen presenterade ärendet klockan 18.04–18.08 och hon avlägsnade sig från sammanträdet före beslutsfattandet.

Bildningsnämndens åsikt var att avgifterna inte ska höjas och ledamot Benjamin Andberg gjorde följande ändringsförslag:

Punkt 1. ändras till: klientavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen förblir på nuvarande nivå.

Punkt 5. stryks.

Nämnden understödde ändringsförslaget enhälligt.

Bilagan "Befrielse från klientavgifter och nedsättning av avgifter från och med den 1.1.2027" hade skickats till bildningsnämndens ledamöter. Bilagan hade skickats så sent till nämndens ledamöter att de inte hade hunnit bekanta sig med den före mötet.

Bildningsdirektören föreslog, att bilagan "Befrielse från klientavgifter och nedsättning av avgifter från och med den 1.1.2027" behandlas på nästa möte, som nämnden godkände.

Beslut

Bildningsnämnden beslutade att

1. klientavgifterna för morgon- och eftermiddagsverksamheten inom den grundläggande utbildningen förblir på nuvarande nivå.

2. befrielse från avgiften eller nedsättning av avgiften beviljas på ansökan enligt prövning i enlighet med lagen om grundläggande utbildning (48 f §)

3. vårdnadshavarna informeras aktivt om möjligheten till befrielse från avgiften som en del av kommunikationen om morgon- och eftermiddagsverksamheten.

4. befrielse från avgiften kan beviljas tidigast från början av den månad då ansökan har mottagits, och beslutet fattas i regel för ett läsår åt gången

5. beslutet verkställs från och med 1.1.2027.

Bildningsnämnden beslutade att bilagan (Befrielse från klientavgifter och nedsättning av avgifter från och med den 1.1.2027) behandlas på nästa möte.

BN 27.05.2026
333/12.00.00/2026

Beredning	<p>planerare för den grundläggande utbildningen Arla Montonen och bildningsdirektör Kirsi Kinnunen</p> <p>I ärendet (befrielse från kundavgifter och sänkning av avgift) finns det med bildningsnämndens tidigare beslut skäl att granska riktlinjen som träder i kraft 1.8.2026.</p> <p>Bilaga Befrielse från klientavgifter och sänkning av avgift från och med 1.8.2026</p>
Föredragning	Bildningsdirektör Kirsi Kinnunen
Förslag	Bildningsnämnden beslutar att godkänna kundavgifterna för grundläggande utbildningens morgon- och eftermiddagsverksamhet samt principer för befrielse från avgiften i enlighet med bilagan, vilka träder i kraft 1.8.2026.
Beslut	